

Gestalt ve İnsancıl Yaklaşımında Öğrenme

Erhan KILIÇ 244-268

- Kaynak II; Eğitim Psikolojisi

Yazar;B.YEŞİLYAPRAK

Hazırlayan;Erhan KILIÇ 2005-2006

Ders Sor.; Doç. Dr. Nasip DEMİRKUŞ ,

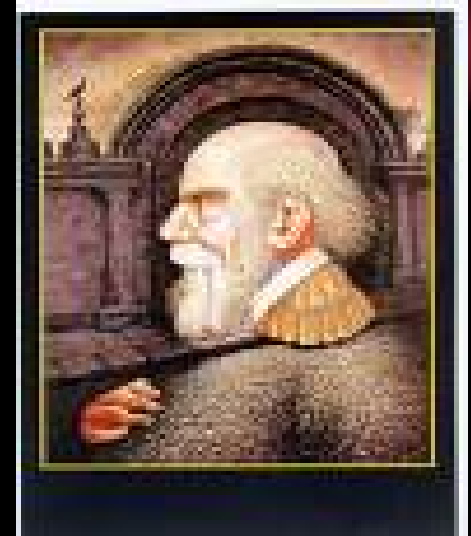
- 1-Önce Soruları Tıklayın Yanıtlamaya Çalışın.
- 2-Verdiğiniz Yanıtların Şıklarını Kenara Yazın.
- 3-Sonra Yanıtlarınızı Kontrol Ediniz.
- 4-Yanlış Yanıtları Muhakeme Ediniz.
- 5-Gösteriyi İzleyin Tekrar Aynı İşlemi Yapınız.

GESTALT VE İNSANCIL YAKLAŞIMDA ÖĞRENME

Gestalt kuramı bilişsel yaklaşımın içinde bulunmasına karşın insan bakışı açısından dolayı varoluşçu ve insancıl bir yaklaşımdır.

Gestalt kuramında öğrenme; algılama , içgüdüsel öğrenme, üretici düşünceler çerçevesinde açıklanarak daha sonraki aşamaya ise benlik kavramı , öğrenci öğretmen ilişkisi, insancıl yaklaşımın eğitim ilkeleri gibi başlıklar altında incelenir.

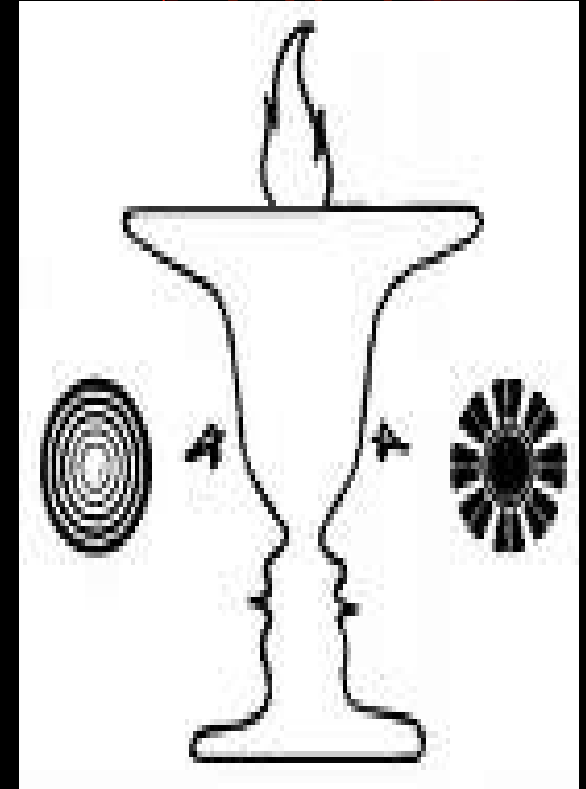
Gestalt Kuramında Öğrenme

Davranışçı yaklaşıma tepki olarak doğmuştur. Gestaltçılar , psikolojik olayların bütününe dikkat çekerler.

Gestaltçıların temel görüşlerini şöyle sıralayabiliriz.

- İnsanlar gördüklerini bir bütün olarak algırlar.Parçalar arasındaki ilişkilerde önem taşır.
- Bir nesnenin algılanışı onu diğer parçalarla olan ilişkisine bağlıdır.
- İnsanlar nesneleri bazı örgütleyici eğilimlere göre algılar.
- İnsanlar çevrelerini bir düzen içinde görürler.
- Davranış kişinin karşılaştığı durumu algılamasına ve durumu kendi amaçları arasında yorumlamasına bağlıdır. Öğrenme bu belirtilen algı ve yorumdaki değişmedir.
- Öğrenme , kişinin karşılaştığı bir durumu algılaması ve yorumundaki bir değişmedir.

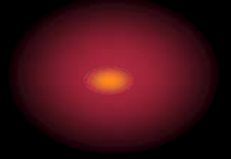
Gestalt ve Davranışçı yaklaşımlar karşılaştırıldığında şöyle bir tablo ortaya çıkar.

GESTALT

DAVRANIŞÇI

• Bütüncü	Atomcu
• Bütüne Ait	Moleküler
• Öznel	Nesnel
• Doğuşancı	Çevreci
• Bilişsel	Davranışçı

Gestalt Yaklaşımında Algılama

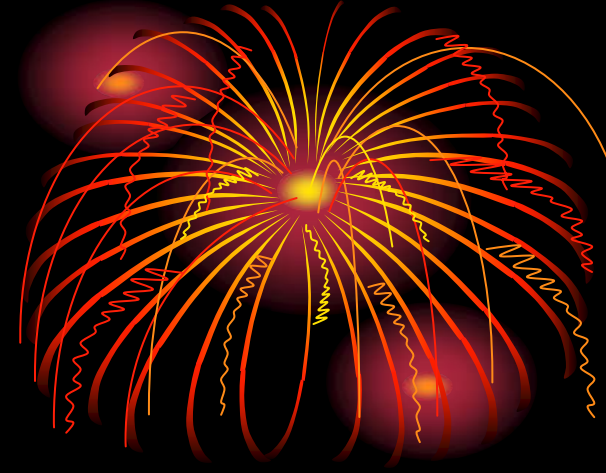
- Geştaltçı , yaklaşımda olan Wertheimer düşüncelerimizin anlamlı algılar olduğunu savunur. Örneğin bir yerde bir ışık söndüğünde ve hemen başka bir yerdeki bir ışık yandığında , sanki tek ışığın bir yerden bir yere hareket ettiği olgusunu yaratır ve bu iliz yonun ışıklı reklam işaretinin görünüşteki bu hareket olgusuna PHİ FENOMEN adını verir.

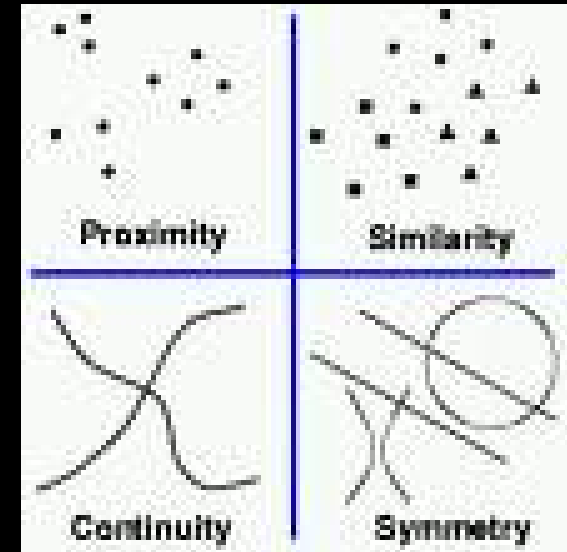
Gestalt
psikologları
“Bireyin
öğrenmesini
sağlayan şey
nedir? Sorusunu
sormak yerine
“Birey durumu
algılamayı nasıl
öğrenmelidir?
Sorusunu sorar.

Algı Yasaları

Gestalt yaklaşımına göre algı bir örgütlemedir. Bu yaklaşımın yasalarını şöyle sıralayabiliriz

1-Şekil-Zemin (Figure-Ground) Yasası

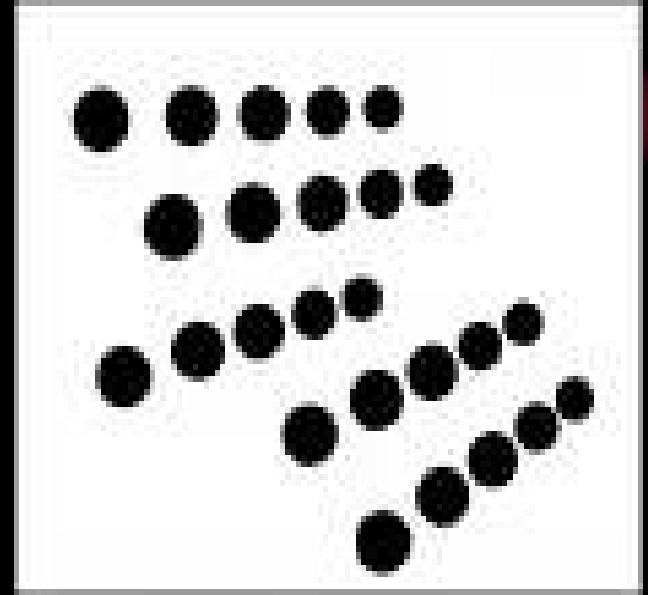
Çevrede (yada algısal alanda) dikkatimizi çeken obje şekil olarak bilinirken , onu çevreleyen ortam zemin olarak adlandırılır.

2-Yakınlık (Proximity) Yasası

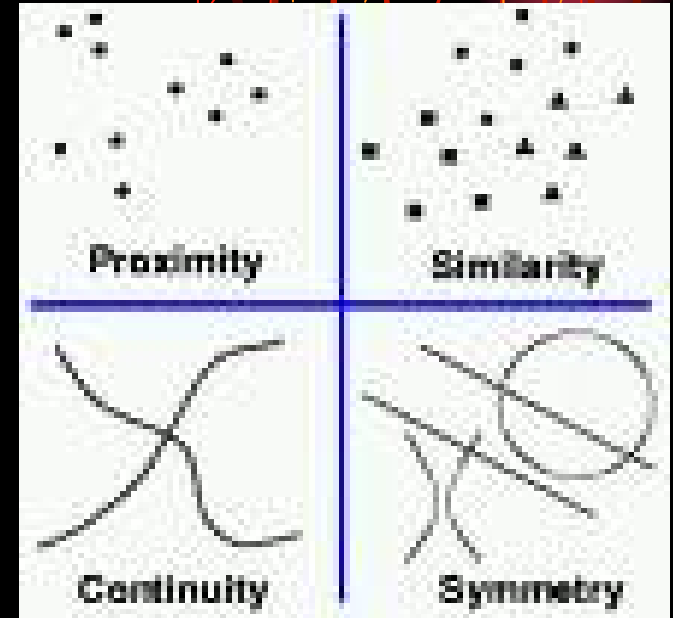
Bu yasaya göre birbirine yakın olan uyarıcılar algısal alanımızda birlikte gruplandırılmaktadır. İşitsel uyarıcıların gruplanarak algılanması zaman içinde birbirine olan yakınlıklarına göre gerçekleşir. Bellekle ilgili çalışmalarda gruplama yapılırken yer veya zamanda yakınlık kullanılmaktadır.

3-Süreklilik (Continuity) Yasası

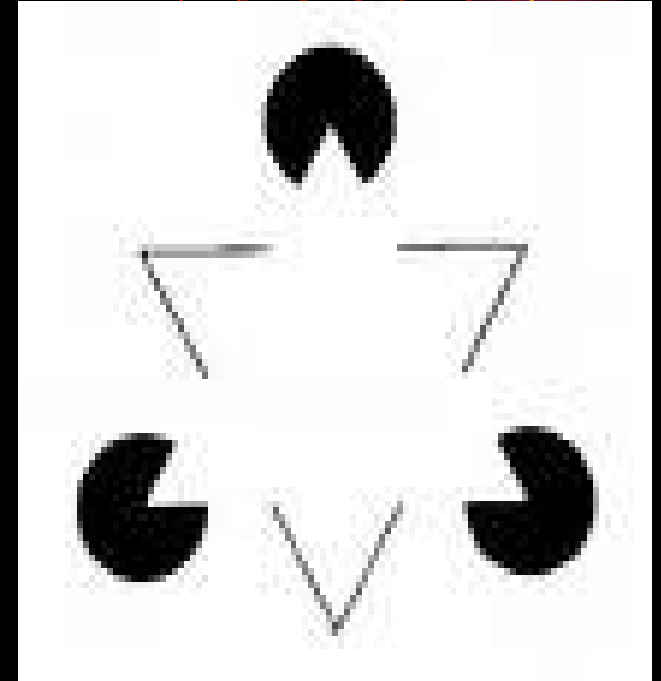
Bu yasaya göre bir alandaki öğeler yada elementler aynı yönde giden bir örüntü veya akış , bir şekil olarak algılanır. Süreklilik yasası ani birden bire olan değişkenlerden çok düz giden sürekliliği algılamaya yöneldiğimizi ifade eder.

4-Tamamlama (Closure) Yasası

Gestalt kuramına göre tamamlanmamış maddeler tamammış gibi algılanmakta ve anımsanmaktadır. Bu motivasyonumuzu da etkiler. Bu yasa ile tamamlanmamış yaşantıları tamamlama eğiliminde olduğumuzu ifade eder.

5-Benzerlik (Similarity) Yasası

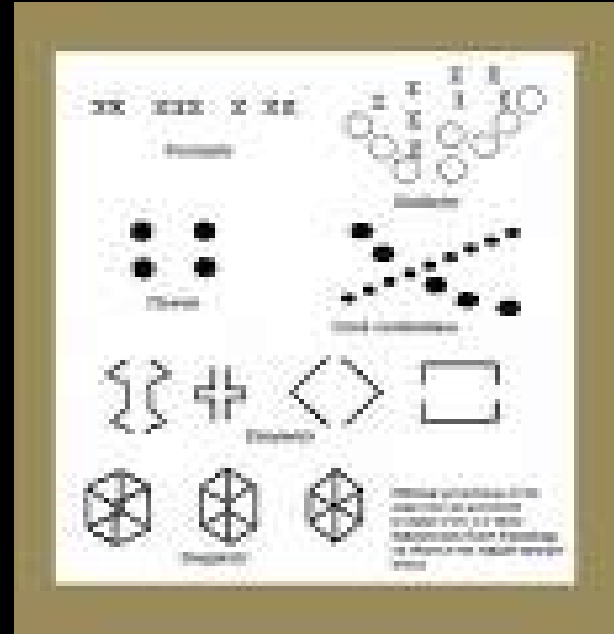
Benzer biçimde
ve renkte olan
nesneler birlikte
gruplandırılarak
algılanmaktadır.

6-Basitlik (Simplicity) Yasası

Bu yasaya göre diğer öğeler eşit olduğu takdirde birey basit , düzenli bir şekilde organize edilmiş figürleri algılama eğilimindedir.

Paragnanz Yasası

Kofka “Psikolojik öğütlemeler, kontrol eden koşullar izin verdiği ölçüde olabildiği kadar iyi olacaktır” şeklinde açıklar. Her psikolojik olayda anlamlı tam ve basit olma eğilimi vardır.

Gestalt’a göre psikolojik yaşantı ile beyin arasında izomorfizm (eş biçimlilik) vardır.

Algısal Değişmezler

Bir objeyi koşullar değişmesine rağmen aynı obje olarak görmemize algısal değişmezlik denir. Örneğin bir kişinin önümüzde durmasına veya daha uzakta olmasına bağlı olmaksızın aynı kişi olarak algılarız.buda uzaklığın nesneyi algılamasa etkisi olmadığını gösterir.

Bellek İzi ve Unutma

Kofka' ya göre kazanılmakta olan yaşantı , bellek sürecini harekete geçirir. Çevresel yaşantının , beyinde meydana getirdiği etkinliğe bellek süreci denir. Bu etkinlik bittiğinde bir iz kalmakta ve bu ize bellek izi denilmektedir

Gestalt Unutmayı İki Nedene Bağlar

- 1-Test etme sırasında bellek izini geri getirme anımsama ile ilgili güçlük.
- 2-Bellek izini tekrar düzenlenmesi sırasında orijinal olayın kaybedilmesi.

İçgörüsel Öğrenme

Sıklıkla öğrenme bireyin o anda gerçekten aldığı duygusuyla birden bire oluşur.Öğrenme kişinin bütün durumu , araçlar ve amaçlar arasındaki bağları algılamayı ya da mantıksal ilişkileri anlamayı içeren yeni bir şekilde görür.

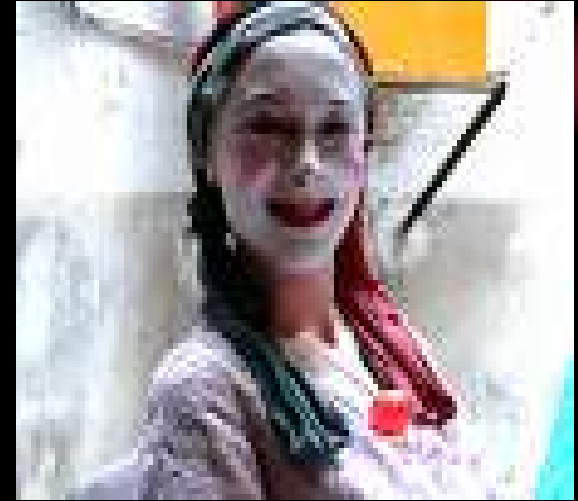

İçgörüye Dayalı Öğrenmenin Özellikleri

Şunlardır

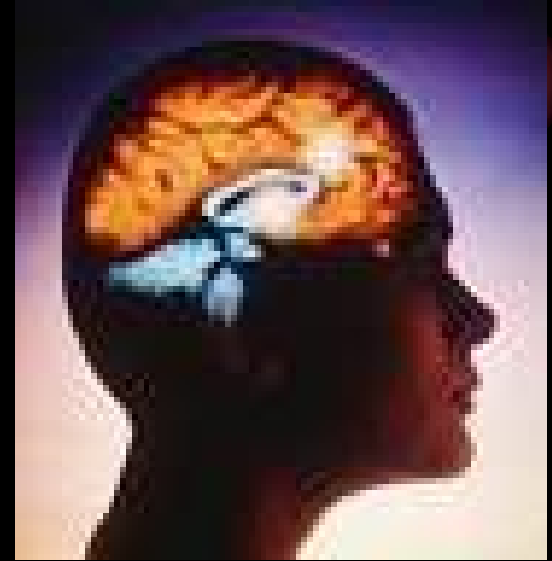
- **Çözüm öncesinden geçiş ani ve tamdır.**
- **İçgörüyle edinilen , çözüme dayalı performans genellikle pürüzsüz ve hatasızdır.**
- **İçgörüyle kazanılan problem çözümü uzun süre anımsanır**
- **İçgörüyle kazanılan bir ilke , diğer problemlerin çözümüne kolayca uygulanır.**

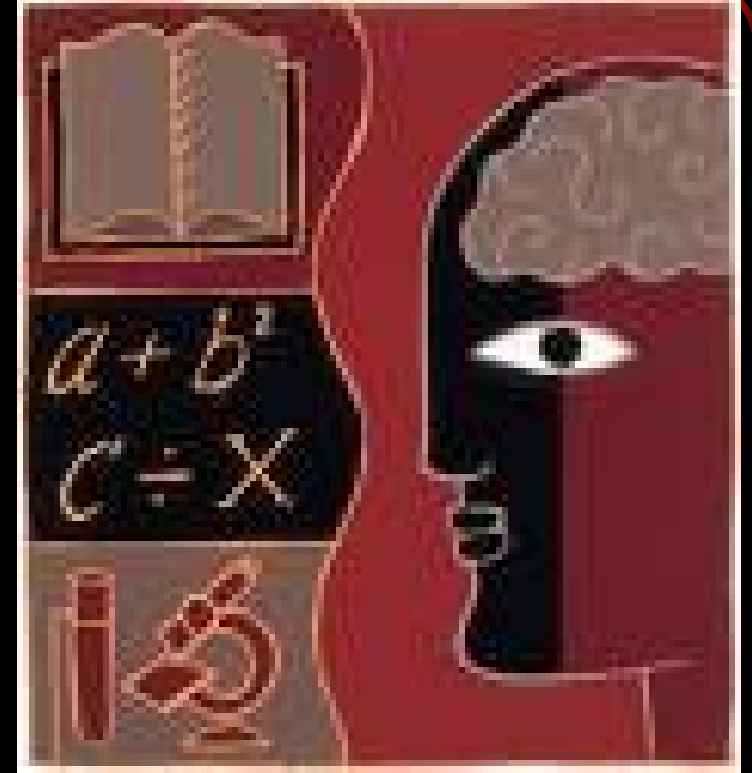
Üretici Düşünce

Wertheimer üretici düşünme adlı eserinde problem çözmenin doğasını ve tekniklerini açıklarken iki zıt süreçten bahseder .Bunlar şu şekilde ifade edilmektedir.

Gestalt ilkelerine dayalı öğrenmede problemin doğasını anlamaya yönelik olup bu tür öğrenmelerde bir başkası değil birey tarafından öğrenme (A tipi çözüm) söz konusudur. Bu tür çözümde öğrenilen konu kolaylıkla genellenebilir ve uzun süre anımsanabilir. Diğerinde ise öğrenci olguları veya kuralları anlamadan ezberler (B tipi çözüm) .Böyle bir öğrenme çabuk unutulur ve sadece sınırlı **durumlarda uygulanır.**

Yaşam Alanı

Lewin , davranış üzerinde o davranışı gerektiren birçok psikolojik olgunun etkili olduğunu ve bütün psikolojik olguların kişinin yaşam alanını oluşturduğunu belirtir.

Yaşam alanı belirli bir bireyin belirli bir zamandaki davranışını etkileyen olayların ve da

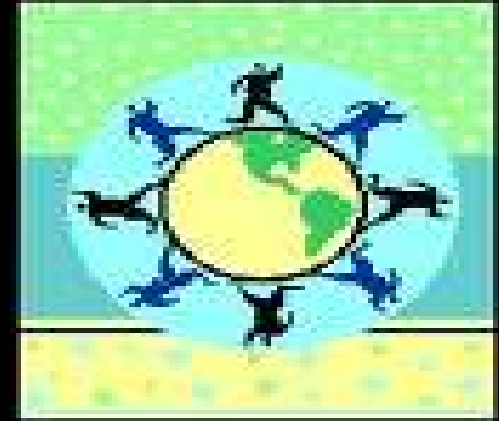

Lewin davranışın birey için anlamlı olan amaçlara yöneldiğini ifade eder ve sınıftaki her öğrencinin farklı bir yaşam alanı olduğunu söyler. Bunun için bir öğretmenin dünyayı öğrencilerin gözüyle görmeye çalışmalı ya da öğrencinin yaşam alanını anlama çabasında olmalıdır.

Gestalt Kuramının Eğitim Açısından Doğurguları

- 1- Gestaltçılara göre insanlar dünyayı bir olarak algırlarlar.
- 2-Gestalt kuramına göre öğrencinin inanç değerleri , tutumları dikkate alınması gerekir.
- 3-Öğrenmede tekrarlara önem verilmelidir.
- 4-Öğretmenler problemin çözümü için gerekli tüm öğeleri sunmalıdır.
- 5-Öğrencilerin yeni durumlara kolaylıkla transfer edilmesine **önem verilmelidir**

İnsancıl Yaklaşımda Öğrenme

İnsancıl psikolojisinin Combs , Rogers ve Maslow gibi önemli isimleri vardır.Bu yaklaşım bireyi diğerlerinden farklı kılan ve ona özgü olan duyguları , algıları , inançları ve amaçları üzerinde durur. Bu kuram Gestalt yaklaşımından yararlanıp insanı merkez alır

Hümanist psikologları, insanın doğuştan iyi olduğunu , olumlu bir potansiyele sahip ve hızını içten alan bir varlık olduğunu ve sürekli kendisini geliştirme amacına yönelik olarak etkinlikte bulunduğunu kabul eder.

Benlik Kavramı

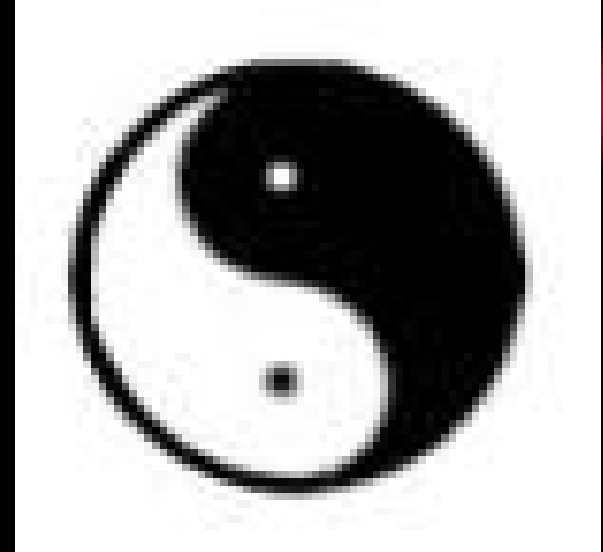
Bu kavram kendimizle ilgili bütün düşünceler, algılamalar , duygular ve değerlendirmelerinin tümünün etkileşiminden doğan genel bir algıdır.

Benli kavramı řu soruların yanıtını arar .

- Ben neyim?
- Ben ne yapabilirim?
- Benim için neler değerlidir?
- Hayatta ne istiyorum?

Benlik yaşantılar sonucu oluşur ve öz benin oluşumunu sağlar.

Öğrenci-Öğretmen ilişkisi

Bir sınıf ortamında köklü davranış değişiklikleri gerçekleşmektedir. İşte bu güvenli ortamın vazgeçilmez üç temel niteliği bulunmaktadır. Bunlar

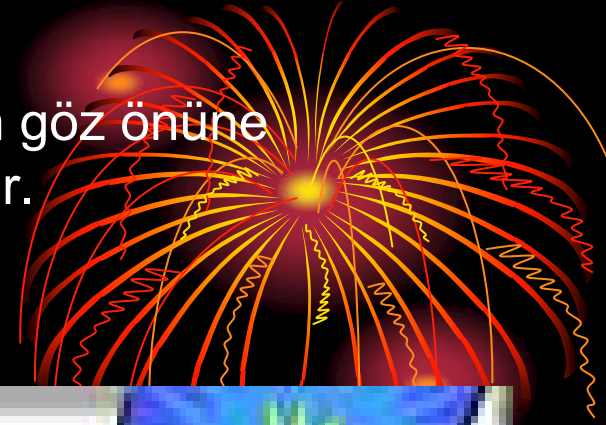
- 1-Koşulsuz saygı
- 2-Empatik anlayış
- 3-Dürüstlüktür

- Koşulsuz saygıda öğretmen öğrencisine kendisini ifade edebilmesi için saygı duymayı öğrenmeli.
- Empatik anlayışta öğretmen öğrencisinin çevreyle ve insanla olan ilişkisini anlamalı ve yaklaşım tarzını belirlemeli.
- Dürüstlük ilkesinde öğretmen öğrenciye saydam ve içten bir tutum sergilemeli.

Rogers'a göre öğrenme ortamında öğretmenin göz önüne alması gereken 5 önemli nokta vardır.

1-Öğretmen öğrencinin merakını gidermesini sağlamalı ve onlar için neyin önemli ve anlamlı olduğunu keşfetme özgürlüğünü vermeli.

2-Öğrenci motive edilmeli.

3-Özgür ve demokratik bir ortam oluşturmali.

4-Öğrencilere bağımsız ve kendilerince olmayı öğretmeli.

5-Değişen dünyaya uyum sağlamasında yardımcı olunmalı.

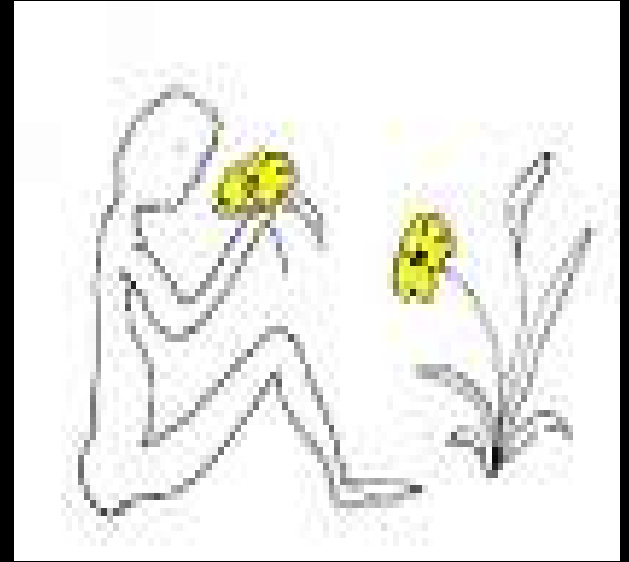

Rogers'a göre öğretmenlerin ruh sağığına işaret eden ölçütler şöyle sıralanır.

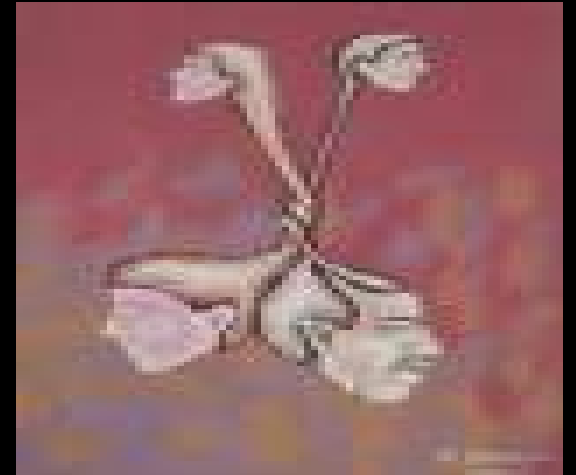
- 1-Değişik yaşantılara açık olabilmesi.
- 2-Kişinin kendine karşı dürüst olması olumlu ve zayıf yönlerinin farkında olması
- 3-Kendini ve başkalarını kabul edebilmesi.
- 4-Değişime açık olması.

Bu ölçütlere sahip olan öğretmenler uygun bir model olurlar.

İnsancıl Eğitimin İlkeleri

- İnsanın tek ve temel güdüsü kendini gerçekleştirme güdüsünden kaynaklanır.
- Davranış bozuklukları güvensizlik sonucunda ortaya çıkar
- İnsan hem reaktif hem de aktif bir yaratıktır.
- İnsanın davranışlarını, kendi özel gerçeği tayin eder.
- İnsanın davranışını tayin eden en önemli gerçek kendini algılayış biçimidir.
- İnsan davranışlarını değiştirmek için önce onun öznel gerçeğini değiştirmek gerekmektedir.

Maslow' un Temel Gereksinimler Hiyerarşisi

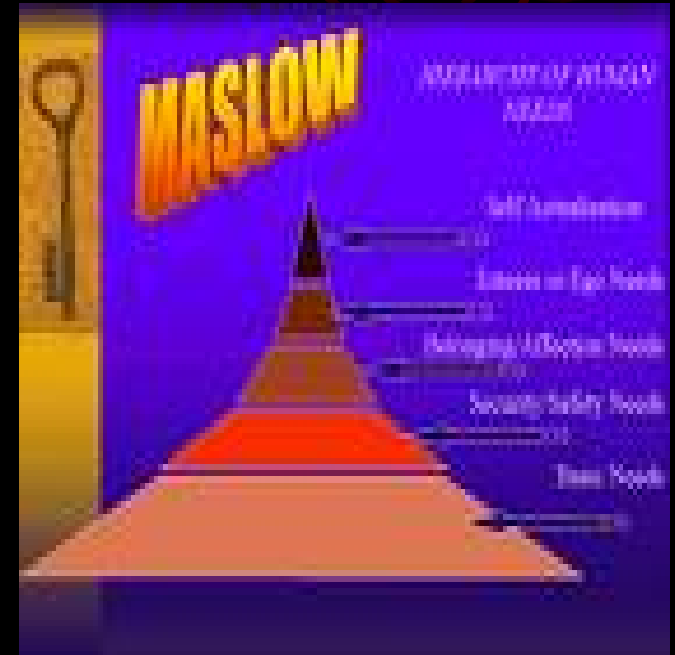
Maslow kendini gerçekleştirme kavramını öne sürerek, ortam uygun olduğunda her insanın gizli güçlerini farkına varacağını ve kendini gerçekleştireceğini savunur.

Sağlıklı bir kişinin gelişebilmesi için gerekli olan gereksinimlerin oluşturduğu piramit bir biçimde hiyerarşiden bahseder. Bu Piramitte temeldeki bir gereksinim, karşılanmadan birey daha üste yer alan gereksinimlerden etkilenmez. Alta düzeydekiler doyuma ulaştınca üst düzeye hazır hale gelir. Böylece bireye **kendini gerçekleştirilir.**

Gereksinimler Hiyerarşisinin Eğitim Açısından Doğurğuları

- Öncelikle Öğrencinin temel fizyolojik gereksinimleri karşılanmalıdır.
- Öğrenciler görüşlerini rahatça aktarabilmesi için gerekli ortamlar hazırlanmalıdır.
- Öğrenci sınıf ortamında benimsendiğini hissetmeli ve öğretmenleri tarafından sevildiğinin farkında olmalıdır.
- Öğrenciler yetenekleri takdir edilip ödüllendirilmelidir.

Bunlar gerçekleştikten sonra öğrenci kendini gerçekleştirmek için motive olur.